СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 91. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 21. квітня, 1925. VOL. XXXIII. No. 92. Jersey City N. J., Tuesday, April 21, 1925. THREE CENTS

Сензаційний процес межи урядом а сталевими промисловцями.

ФІЛАДЕЛФІЯ, Па., 17. квітня. — В окружнім федеральнім суді вніс нині федеральний уряд позов проти Чарлза Шваба, бувшого голови федеральної корабельної ради, та провідника Бетлегем Стіл Корпорейшен та других з нею звязаних сталевих підприємств, за зворот близько 15 міліонів долярів, які сі компанії безправно побрали в час війни від уряду.

Як каже позов, Шваб силою свого владного уряду примусив уряд платити своїм підприємствам краші ціни, як діставали другі сталеві підприємства за подібні роботи. Він мав діставати кращі контракти, як другі підприємства. Він мав добитися для своїх підприємств великої свободи рухів, тоді як другі підприємства примушував придержуватися букви закона. Він мав навіть рахувати урядови за кождий долар бонуса, заплачений своїм робітникам, по 2 доляри 6 центів. В той спосіб він і його підприємства побрали безправно коло 15,000 долярів. Уряд старався погодитися мирною дорогою, але коли вирינула суперечка за суму зворту, він звернувся до суду.

Того самого дня, коли в Филаделфії внесено позов проти Шваба та його сталевих спілок, в Ню Йорку Шваб та його сталеві підприємства внесли протипозов проти федерального уряду, в якім вони домагаються доплачення собі близько 10 міліонів долярів, які уряд мав заплатити за побудовані спілками кораблі, а не заплатив.

Оба процеси викликали справдішну сензацію в цілій Америці. Справа певно розкрие богато річий, які інакше були би остали на віки тайною. Судова розправа мусить вмішати й покійного Вилсона, і його міністрів, як премієра Колбі, та провідника неодного промислу, сущого для ведення війни. Колбі та Шваб уже видали публичні заяви, в яких вони обороняють ся перед поробленими собі закидами.

ЮНІЙНІ СТРАЙКАРІ СТАЮТЬ ПІДПРИЄМЦЯМИ.

ВАШИНГТОН, 17. квітня. — Юнійні хатні малярі та виви́шувачі паперу, які недавно вийшли на страйк проти своїх підприємців, заявили публично, що вони не вернуть уже більше до роботи, але будуть старатися вести самостійні бизнеси та конкурувати зі своїми давними роботодавцями.

Страйк пішов з того, що роботодавці не захотіли признати робіт никам 10 долярів денної заплати.

ДУМАЮТЬ ЗАВЕСТИ НОВУ ВОЗДУШНУ ЛІНІЮ.

ШИКАҐО, Илиной, 17. квітня. — Летуни почтового уряду перелетіли нині воздухом з міста Ню Орлінс до Шикаґа, маючи всвоїх пакунках понад 3 міліони долярів у реґістрованих посилках. Подорож відбути спеціяльно на те, щоби переконатися, чи можливо завести воздушне почтове получення межи містами на полудневім побережу а Шикаґом.

Проба виказала, що таке получення можливе.

ПАШПОРТОВІ ПРАВА ЖІНОК.

ВАШИНГТОН, 17. квітня. — Жінки добилися права від уряду виїздити поза границі краю на пашпорти, виставлені на їх дівоче імя.

ДЕПОРТУЮТЬ ОБМАНЦЯ.

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Іміґраційний уряд рішив депортувати 27-літного Францішка Шарпа, котрий признався перед судом, що обманув один нюйорський готель на 186 долярів. Він буде мусіти відсидіти вперед 3-місячну вязницю, а відтак його відошлють до Анґлії, звідки він приїхав.

ЦЕРКВА ЗАБОРОНЯЄ ВСУП ДО ЦЕРКОВ ЕПИСКОПОВИ.

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Вілієм Менинґ, епископ протестантської епископальної церкви, проголосив публично, що всі церкви сего віроісповідання замикається для епископа сеї церкви Бравна, котрого епископи сеї церкви осудили недавно за ересь.

Бравн мав говорити в найблизчу неділю в нюйорській церкві Св. Марка, відомій широко з діяльности пароха Ґатрі. Заборона епископа викликала велике зацікавлення, чи Ґатрі послухає начальника церкви.

ФОТОГРАФУЮТЬ БУТЛЕГЕРІВ НА МОРЮ.

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Уряд подав нині до відома, що величезний керований воздушний корабель Лос Анджелес підчас своеї посліднoї подорожи над Атлантійським Океаном фотографував бутлеґерів, працюючих на кораблях вздовж американського побережа.

ПОЖАР ЗМІВ ЦІЛУ РОДИНУ З ЛИЦЯ ЗЕМЛІ.

МАРШФІЛД, Ореґон, 17. квітня. — Пожар, який вибух у домі Г. Г. Гонса, спалив на вуголь властителя, його жену й його трое малих дітий. З родини не остався в живих ні один член.

ПОМИЛИЛИСЯ.

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Пять замаскованих драбів напало на вулиці на Джана Де Бодена, бідного клерка одної крамниці капелюхів, побили його до непритомности по голові та забрали від нього невеличку валізку, яку він нес при собі, та всю готівку, яка виносила разом два доляри. Поліція догадуеться, що розбійники взяли Де Бодена за касієра якоїсь великої корпорації, ідучого з грішми на суботішну виплату робітникам. Небезпечно покалiченого відставлено до шпиталю.

ВЕСНЯНІ СНІГИ.

ВІЛІЕМСПОРТ, Па., 17. квітня. — В повіті Саливан, довкола місцевости [illegible] снігу. Сніг падав цілу ніч та [illegible] літав [illegible]

НА РІДНУ ШКОЛУ

Страшна боротьба за українську школу ведеться в краю останками сил, а наша Рідна Школа не має і сотої части тих матеріяльних средств, які потрібні до видержання в боротьбі згл. до побіди. В краю є завзяті люде, які ведуть боротьбу і дають що можуть, валяються по ляцьких криміналах та терплять всілякі насильства від Ляхів, а не можуть підратувати Рідної Школи в грошах тільки тому, що їх не мають.

Зате може легко підратувати Рідну Школу кождий з нас коли зложить і вишле свою жертву через:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ПОСИЛКИ З АМЕРИКИ ДО ПОЛЬЩІ ВОЛЬНІ ВІД МИТНОЇ ОПЛАТИ.

Польща то така держава, в якій багато дивоглядного, м. и. і її закони. Між иншими за посилки, які Американці посилали своякам у Польщі (старі одяги і т. п.), адресати мусіли платити митну оплату, більшу як варта була сама посилка. Наслідком протестів пошкодованих зайнялося тою справою польське міністерство скарбу, а митний департамент вислав до всіх митних дирекцій обіжник у цій справі. Згідно з тим обіжником дирекції мит є уповажнені звільнювати від митної оплати заграничні почтові або зелізничні посилки, які містять артикули першої потреби, одяг і т. п., наскільки адресати є люде дуже вбогі, головно погорільці, навіщені повінью, або потерпівші від елементарних нещасть, як неврожай, тяжкий переднівок. Головно мається узгляднювати американські посилки з ношеним одягом, біллям і обувою для вбогих. Побачимо, що буде в практиці.

ПЕРША КОРОЛЕВА З ОБТЯТИМ ВОЛОССЯМ.

Бельгійська королева Єлисавета дала собі обтяти волосся. Так вона перша королева, що пійшла за тою модою. Коли виявила це своїм двірським дамам, счинилася справжня палатна революція. Дами відбули „воєнну раду“ й постановили королеві подати поважні ради, щоби не робила цього. Але все було даремно. Королева сказала, що вона певна, що її чоловік-король згодиться, а всьому иншому дасть собі сама раду. І слідуючого дня дійсно зявилась із обтятим волоссям. Коли двірські дами виявляли невдоволення з тої причини, вона положила край всякій дебаті не дуже чемною заміткою: „Мої пані! Мені здається, що ваше волосся довше, як ваш розум!“

НЕДОСТАТОК СТАЛИ НА УКРАЇНІ.

„Економическая Жизнь“ в кореспонденції з Харкова описує тяжке положення українських хліборобів задля великого браку стали на плуги, та инше господарське знаряддя. Навіть в близькій околиці Харкова дається відчувати по селах такий брак сталевого матеріялу, що ковалі мусять кувати леміші з заліза, що є очевидно дуже непрактичне, бо леміші з заліза скоро тупляться і важко ними орати.

Навіть в січеславській губернії, де є найбільший металюргічний промисл, і там відчувається брак стали. Колиж і можна дістати цього товару, то ціна його страшенно висока.

СОВЄТИ ХОЧУТЬ ПОЗБУТИСЯ ВОВКІВ.

Совєтський уряд задумує видати закон, щоби завзятійше винищувати вовків. Згідно з найновійшими обчисленнями в 1924. році вовки звіли 52.684 коней і лошаків, 50.250 рогатої худоби, 25.000 инших домашніх звірят і 13.000 оленів і инших диких звірят. Також дуже багато людей впало жертвою вовків. (Скільки людей згинуло за той час із рук комуністичної чрезвичайки — ця статистика, самособою не каже.)

ГЕТЕ БОЯВСЯ 22-го БЕРЕЗНЯ.

Що найбільший німецький поет боявся 22-го березня, вважав його для себе нещасливим. Це доказує м. и. учитель ваймарського принца, Фридрих Соре. Він каже: „Багато Гетових приятелів запевняють, що він день 22. березня вважав вельми впливовим на своє життя. Коли день 22. березня минув без пригод, то Гете вірив, що вже цілий рік пройде йому щасливо“. Доказано є, що Гете в день своєї смерти пильно допитувався якиий то день. Кілька годин опісля, 22-го березня, в 11-тій годині Гете помер!

З ЖИТТЯ КУРДІВ.

Воєвничий нарід Курдів збунтувався проти турецького уряду. То мішанина рас, з якої виробився теперішній характер Курдів. Є Курди, які живуть постійно на одному місці, а є й кочовики. Головнож кочівничі Курди ведуть вічно бої. Курди-верховинці живуть іще давним патріярхальним життя. Подорожники, які відвідували їх край, згідно кажуть, що почувалися між ними наче в часах старого завіта. Замісць шаблі й списа вживають уже рушниці. Зрештою все таксамо, як в часах Авраама: одяг, іда, домашнє хазяйство, осбтановка, звичаї, спосіб привітання і т. д. Дуже небагато знана є західна культура. Як у часах патріярхів іще й нині ці люде живлять ся лише хлібом, кислим молоком, сиром, горіхами і сушеними овочами. Одинока новість то чай, який принесли між Курдів Росіяне. Ціле домашнє хазяйство спочиває в руках жінок, а чоловіки працюють у полі, але лише весною й літом. Решту року вони нічо не роблять, лише вправляються в воєнному ремеслі. Раз-у-раз племена Курдів зводять між собою бої. Курдійські жінки мають уже більше свободи, як то досі позволяв іслям. Жінки ходять у широких шароварах і широкій юпці. Волося на голові заплетене в багато кіс. На голові носять округлу шапочку, прикрашену перлами, а поверха розпущену хустку. Для безпеки, тому що все сподіються нападу сусідніх племен, живуть Курди разом у селах, що розложені ступнево на скелях. Хата побудована понад хатою, так що крівля одної хати є заразом подвірєм слідуючої. Будівлі дуже сильні і неприступні, але невамічайно темні, замісць вікон кілька дір.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

Найновійші Книжки зі Старого Краю

До характеристики українських правих партій. В. Андрієвський	10
[illegible] смерти Шевченка	10
[illegible] Збірка оповідань. Бендуринт	10
[illegible] Нарис. Б. Лепкий	15
[illegible] Збірка [illegible]	10
З минулого. Т. I. В. Андрієвський	50
Українська літературна мова [illegible]	10
[illegible] Твори, Т. [illegible] І. Котляревський	45
Наталка Полтавка і ин. Твори. Т. II., І. Котляревського	25
Словянський світ в його минулому й сучасному. Д. Дорошенко 1.50, в гарній оправі в полотно з картою Славянщини	2.00
Своїми утіхами. В. Леонтович	30
Життя й відносини на Радянській Україні. І. Герасимович	20
[illegible] історії. Др. С. Томашівський	25
Маруся Богуславка і ин. Твори О. Стороженка	45
Кобзар. Т. Шевченко	1.50
[illegible] (Артист, Музика й ин.) Т. Шевченко	90
Чорна Рада. Твори. Т. I. П. Куліш	50
[illegible] Твори. Т. II. П. Куліш	50
[illegible] на Україні. З 39 образками. І. Герасимович	50
[illegible] Ростиславич. В. Бирчак	1.00
[illegible] В. Ємець	35
[illegible] В. Коваль	15
Україна. Твори. Т. III. П. Куліш	30
[illegible] Твори. Т. IV. П. Куліш	50
[illegible] національної території України. Др. Ст. Рудницький	35
[illegible] Драма. І. Орлов	30
[illegible] географії. Др. Ст. Рудницький	50
Словар української [illegible] в кишенькового формату. Б. Грінченко, в оправі	6.00
Російсько-український словар в 1 томі в кишеньковім форматі, Уманец ві Спілка, в оправі	3.00
Струни. Антольогія української поезії від найдавніших до нинішних часів. Блаштував Б. Лепкий. 2 томи	2.75
Оповідання з Всесвітньої Історії. Ол. Барвінський, в двох частях	80
Основи [illegible], О. Ярменко	10
З минулого. І. В. Андрієвський, в пол. оправі	1.50
Вибір Творів. Яків Щоголів	25
[illegible] і інші оповідання. Осип Стороженко	45

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у повнім адресі:

„SVOBODA“, 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Большевицькі заговірники убили в церкві в Софії 150 душ.

В СОФІЇ ПРОГОЛОШЕНО ВІЙСКОВИЙ СТАН.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 17. квітня. — Останні обчислення виказують, що жертв в катедрі, де відправлювано похоронний обряд над тілом убитого генерала Григорієва, було далеко більше аніж спершу подавано.

Тепер подають число убитих на 140, а ранених понад 200.

Комуністи підложили пекольну машину в годинником на даху південної частини церкви. Коли бомба вибухла, вона наробила найбільше шкоди власне у сій частині. Згинули особи, що стояли в сій части церкви. Між убитими жертвами є 6 генералів і 30 офіцирів, а також 20 женщин і 10 дітий. Міністри, священики й інші були дальше і тільки потерпіли поранення. Між раненими є і премієр Цанков. Та його рани легкі і він міг ще того самого дня проводити надзвичайний сесії кабінету.

Бомба наробила богато шкоди в церкві, порвавши мури і домівку та образи й ікони. В румовищі лежали пірвані трупи. Та церква не завалилась ані не займилась огнем, бо збудована із сильного грубого каміння.

Болгарські офіцири, жовніри і студенти, щобули в церкві, не стратили притомности вчасі катастрофи, але миттю кинулись ратувати женщин і дітий та виносили їх на двір.

Король Борис, дізнавшись про новий большевицький замах в церкві, мерщій поспішив на місце нещастя і додавав духа жовнірам, що ратували жертви злочину.

Усе населення Софії люте й озлоблене на большевицьких заговірників. У місті вельми напружені відносини.

Влада проголосила в Софії виімковий стан. Вечером по 7-ій годині заборонено всякому виходити на улицю.

ЩЕ УБИЙСТВА.

СОФІЯ, 17. квітня. — Большевицькі заговірники убили нині тут серед улиці начальника тутешньої центральної тюрми. Позатим царив тут сьогодня спокій.

Горожани зголошуються до міністра війни Волкова на добровольців для сторожения спокою в столиці і в краю.

ПІМСТА МАКЕДОНЦІВ.

СОФІЯ, 17. квітня. — Недавно комуніст Манулев убив умового провідника Македонців у Болгарії Миколу Мілева.

Засе відімстились Македонці, убивши сьогодня Манулева на тому самому місці, де він убив Мілева. До трупа причінили картку з написю, що се жертва заслуженої пімсти.

ОБНЯВ ДВА МІНІСТЕРСТВА.

ПАРИЖ, 17. квітня. — Новий премієр Франції Поль Пенлеве обняв кромі премієрства також міністерство війни. Се сталось тільки тимчасово і він готовий віддати ресорт війни другому, як тільки добере відповідного кандидата.

КАЙО БЕРЕТЬСЯ ДО ВОЄННИХ ДОВГІВ.

ПАРИЖ, 17. квітня. — Новий французький міністер скарбу Йосиф Кайо заявив, що поперед усього візьметься до воєнних довгів Франції.

Він хоче зачати у сій справі переговори з Америкою й Анґлією і заключити умову як найскорше, бо, як каже, вирішення питання воєнних довгів поможе Франції піднестися та обновитись фінансово.

ТРОХ КАНДИДАТІВ.

БЕРЛІН, 17. квітня. — В неділю, дня 26-ого с. м., німецькі виборці віддадуть свої голоси на трох кандидатів на президента Німеччини, а саме: кандидата націоналістів генерала Гінденбурга, кандидата републиканців дра Маркса, і кандидата комуністів Ернста Тельмана. Всіх виборців в Німеччині обчислюють на 38,000,000.

ГІНДЕНБУРГ НЕ ХОЧЕ ГОВОРИТИ.

БЕРЛІН, 17. квітня. — Кандидат націоналістів на президента Німеччини полевий маршал Гінденбурґ останеться дома аж до виборів, які будуть в неділю, 26-ого с. м., і нікуди не буде виїздити ані не буде виголошувати кандидатських промов. Його прихильники кажуть, що він доволі широко відомий в Німеччині і не потребує розголосу як др. Маркс, кандидат груп републиканських.

ЗА ОБЄДНАННЄ АВСТРІЙСЬКИХ КРАЇВ.

ВІДЕНЬ, 17. квітня. — Премієр Австрії Рамек звернувся до Ради Ліґи Народів, щоби розслідила при помочі своїх знавців економічні відносини в Середній Европі і вказала державам, які повстали на території бувшої Австро-Угорщини, як їм уладнити торговельно-промислові відносини.

Австрія має у своїх змаганнях підперте Америки й аліянтів, котрі бачать, що митові (цлові) границі, які сі держави побудували між собою, до нічого доброго не доводять, а тільки руйнують промисл та убивають взаїмну торговлю.

Одначе з тим не погоджується Угорщина і Югославія, які власне поухвалювали у себе високі тарифи, щоб не допустити до себе чужого промислу, а пособити розвиткови свого.

Чехо-Словаччина, якої промисл високо розвинений, мала-б інтерес у скиненню митових обмежень, а проте і вона недовірно ставиться до пляну Австрії, начебто до чогось, що нарушує її суверенність.

ЗАСУД ПОЛЬСЬКОГО КСЬОНДЗА.

ПЕТЕРБУРГ, Московщина, 16. квітня. — Тутешній суд засудив польського ксьондза Бронислава Ушака на 6 літ тюрми за зваслилування дівчат.

Прокуратором, що його обжаловував був Криленко, [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

РОБІТНИКИ ЧИ КОМІСАРІ?

Як доносять з Москви, в столиці раю царства селян і робітників вибухли голодові заворушення. Сотки тисяч безробітних робітників вийшло на демонстрацію проти большевицького уряду, щоби запротестувати проти безробіття. Про подібні заворушення доносять рівночасно з Одеси, українського порту на Чорному Морю. Там на демонстрацію зібралося понад 15,000 безробітних, які йшли вулицями міста з написами: „Ми хочемо праці! Ми не можемо удержати своїх родин!"

Демонструючі безробітні підносять проти большевицького уряду різкий закид, який мусить колоти комісарів до живого. Безробітні кажуть, що вони не дивувалибся безробіттю й голодови робітників, якби уряд зовсім не мав гроша на підпомогу безробітних, однак вони не можуть згодитися на те, щоби уряд, який величає себе селянсько-робітничим, викидав тисячі й міліони на зайві річи, як приміром пропаґанду за границями краю, тоді як міліони безробітних робітничих родин з голоду пухне без праці й хліба. Один з бесідників, краще обзнакомлений з внутрішними обставинами большевицького уряду, подав до публичного відома, що уряд витратив в місяцю січни 27 міліонів золотих рублів на заграничну пропаґанду, тоді як безробітні робітники за той час дістали всего 385,000 рублів.

Сі факти є найкращим зеркалом політики большевицьких комісарів. Большевики обіцяли робітникам, що кождий робітник стане немовби урядником держави, що він буде мати роботу від суспільности, від держави. Значить, робітники справді мають слушність, коли вони домагаються праці й удержання від держави, яка забрала на себе всі приватні підприємства, зелізниці, фабрики, копальні, торговлі. Та біда в тому, що через большевицьку господарку богато фабрик і копалень не працює, хоча люди аж пропадають за їх виробами. Черезбольшевицькуполітику пішло безробітте, а в слід за тим нужда й голод. Для пущення фабрик у рух треба гроша. Сього гроша в большевиків нема, а що вони дістануть зі заграниці, вони все видають на ширенне большевицької пропаґанди за границями. Колиб, приміром, сих 27 міліонів золотих рублів, які уряд видав на заграничну пропаґанду за один місяць, повернути на справлення машин та закупно топлива, то в Росії пішлиб краще роботи, й люди пересталиби голодувати. Але тоді зараз пішлоб безробітте серед большевицьких агентів, які розсипані по всему світі підносять під небеса большевицьких комісарів. Сі власне агенти булиби першими, які піднялиби крик проти большевицького уряду в Москві, якби лишень сей уряд відобрав їм ті охлапи, які він їм кидає зі свого стола. Без гавканини сих агентів большевики не дісталиби позичок на другий місяць, і тоді вони все таки мусілиби замкнути фабрики й копальні. Инчими словами, коли віддати позичені гроші на пропаґанду, то фабрики замикаються вже нині й населенне голодує вже тепер, а колиб гроші повернути на фабрики й копальні, то фабрики й копальні будуть замкнені троха пізнійше. Большевицький уряд опинився межи молотом а ковалом. Куди він не рушиться, йому грозить біда, руїна, розвал.

Як видно зі сього, безробітні демонстранти домагаються від уряду в Москві річий, яких сей уряд доконати не може. Уряд не може уступити безробітним, бо таке уступство означалоби повну руїну його заграничної пропаґанди, ворожнечу тисячів його власних агентів по всему світі, і скоршу чи пізнійшу втрату послідних своїх підпор поза границями. Тому большевицькому урядови не лишається нічого инчого, лишень висилати проти голодних демонстрантів червоних міліціонерів, карабіни, гармати, скорострільні кріси, карні відділи з ручними бомбами. І він се робить. Робить се в Москві, і робить се на Україні.

Так поступав московський царський уряд. Поступав він так тому, бо наслідком кепської політичної та економічної системи опинився в такому положенню, що владу, зібрану в його руках, можна було вратувати лишень насильством, розбоєм, кровопролиттем та душогубством. Поступає нині большевицький уряд так само, як колись поступав царський уряд, і поступає він так само з тих самих причин. Наслідком кепської політичної і економічної системи сей новий уряд опинився в такому самому положенню, в якому був повалений царський уряд. Новий уряд зібрав у своїх руках велику владу, яка дуже смакує людям, які до сеї влади добилися. Однак ся влада опирається на фальшивій політичній і економічній системі, а наслідком сього такі, що маси невдоволені, що маси без праці й без хліба. Зарадити сьому не можна інакше, лишень через зміну системи. Та зміна системи потягнулаби втрату влади для тих, що її здобули лишень завдяки сій системі. Сього уряд, як люди себелюбні, зробити не можуть. Вони волікуть, погубити сотки тисяч населення, як зречися своєї влади. Вони для народа, який вони на словах так дуже люблять, зроблять усе, лишень не зроблять одного: не злізуть з його плечий.

І народи Росії мусять носити на собі такого кровопійчого павука так довго, поки вони не наберуть досить сили, щоби скинути його власними силами.

МОВЧАЗНИЙ ЮВИЛЕЙ

Перемиський Укр. Голос пише:

Глухо й непомітно проминув 25-літній ювилей істнування й діяльности Трудової Партії. Тихо й глухо було в українській пресі, тихо й байдужно в самій управі партії. Навіть творці сеї ще недавно найбільшої політичної організації галицько-українського народу ані одним словечком, ані одним натяком не вернули думкою до тих часів, як то вони перед 25 літами ставили основи під національно-демократичну партію.

І ми вже відбігли від дня ювилею, який припадав на 26. грудня 1924 р. Не відсвяткували 25-ліття повстання найбільшої й найсильнійшої демократичної партії в Галичині, організації, що відограла незвичайно велику ролю в національно-політичнім освідомленню широких ародних мас; що на протязі двох десяток літ майже всеціло несла на собі відповідальність за долю народу; що запопадливо творила нові осередки національного життя й орудувала майже всіми культурно-освітними, фінансово-економічними й господарсько-торговельними установами; що разбудовувала всі комірки громадського життя й здійснювала великі народні кличі.

Двайцять пять літ! Цеж великий шмат часу; цеж доба, важна глибокосягаючими подіями; цеж одна глава з найновійшої історії галицько-українського народу; цеж підрахунок морального й матеріяльного надбання; цеж розрахунок наших втрат і зисків. Здавалося, що така хвиля не проминие безслідно, без уваги не лише кермуючих чинників, але й громадянства. На жаль глухо і пусто. Мається враження, що це не жива партія, а вмерлець, біля якого жалібні люди ходять на пальцях і лише своїм виглядом і поведенням мовчки стверджують: de mortuis nihil nisi bene! (про вмерлих нішо не говорім тільки добре). Так не думаємо ми про трудову партію, не твердимо, що вона лежить на катофальку, але про неї думають так мабуть ті, що займаючи кермуючі становища в партії навіть словом не відгукнулися про її 25-літне істнування.

Тому ми возьмім на себе обовязок пригадати кілька моментів з життя національно-демократичного сторонництва, котре від квітня 1919 р. носить назву „Українськог Народної Трудової Партії."

Довгий час в Галичині було лише два сторонництва: народовецьке й москофільське. Перше з них піддержувало традиції „Руської Трійці," було більше романтично-демократичне. Ідейний капітал черпало воно з Наддніпрянської України. Ідеї Кирило-Методіївського Братства, твори Шевченка й особисті звязки та впливи Куліша, Кониського й Антоновича піддержували народовецький рух. Москофільське сторонництво це організація, що після довших ваганъ пірвала з традиціями „Руської Трійці," що стратила віру в самостійний розвиток власного народу. Вона не бачила можливости для галицько-українського народу видобутися апід ворожої кормиги а нехотячи топитися в „польськім багні," воліла радше втопитися у великім „рускім морю." От тим вона в 1866 році проголосила єдність нашого народу з Москалями.

Та оба ці сторонництва не були одночасними партіями. Програми їх не обіймали цілости життя народу. Правда, народовці, що ще були тільки на дорібку, вели широку пропаґанду серед молодіжи, але їхня робота все таки була овіяна якимсь романтизмом. Москофіли всю надію покладали на Росію, яка сотворить нам рай [illegible]

[illegible] сто велася іззa благих річий. Свіжий дух повіяв в Галичині аж тоді, коли професор київського університету Михайло Драгоманів перенісся за границю, навязав близші взаємини з Галичиною і почав серед галицького громадянства, особливо серед молодіжи, ширити нові поступові ідеї, звертати увагу на насущні потреби широких народних мас. От тоді то повіяв у нас иньший вітер, зачав ширитися радикальний рух. Драгоманів перший почав вчити Галичан політики, він перший кинув в атмосферу „рутенщини" кличі европейської демократії. Він висміяв відірваний від життя романтизм і солодкаве, словесне народолюбство, а вчив, що політика демократії — це політика оперта на народних масах. Він закликав всіх живих, щоби йшли в народ, щоби будили маси народу. „Йдіть в народ — кликав він, — закладайте товариства, читальні, склепи, скликайте віча, — то потім явитесь і в офіціяльних інституціях парляментських як сила, а не як лякеї жебраки, явитеся масою, а не одиницями." Довгі роки слова Драгоманова пробивали собі шлях серед громадянства, його наука приймалася серед молодіжи, за нею пішли М. Павлик, Ів. Франко, О. Терлецький і ин., а дальша діяльність учеників Драгоманова під контролею самого учителя довела до створення в р 1890 української радикальної партії. Була це перша політична організація, що зачала будити народні маси, їх освідомляти й орґанізувати.

Радикальна партія, яка в максимальну частину програми приняла соціялізм, поправді була партією несоціялістичною, поступово-народницькою. Тодішня політика народовців велася під прапором клерикалізму. Радикали виступили за ляізацією (світськістю) української політики. Та одною з найбільших заслуг радикальної партії — це її виступ проти тзв. „нової ери," яка підпорядкувала українську політику політиці шляхотської Польщі. „Нову еру" — себ-то угоду частини народовців з польськими шляхтичами схарактеризував Драгоманів як „рішуче ренеґацтво від всіх ліпших традицій українських, почнаючи з Шевченкових."

Та в радикальній партії, яка в першим своїм виступом на ширше поле громадянської діяльности, здобула собі такий податний ґрунт серед молодіжи і селянства, вже з самого початку боролися три течії: радикально-поступова (драгоманівська), соціяльно-демократична і національно-демократична. Драгоманівці, представником котрих був М. Павлик незвичайно ідеалізували селянство. Соціялісти звертали свої очи не на село, а на місто і на потреби та вимоги робітництва. Група соціял-демократів була репрезентована в партії др. Р. Яросевичем і Юл. Бачинським. Вкінці національне крило вже в початках основання партії представляє др. Теофіль Окуневський, який підносив потребу основання національно-демократичної партії, що обєднувалаби в собі всіх опозиційно настроєних Українців. Згодом національна течія найшла собі прихильників і серед молодших радикалів, серед яких на перший плян вибилися др. Вол. Охримович, др. Евген Левицький і Вяч. Будзиновський.

„Нова ера" з р. 1890 розколола народовців на два табори: на опозиційних під проводом проф. Юл. Романчука і „новористів" під пров. проф. Юл. Барвінського. На національне крило радикальної партії, відхиляючись від соціялізму, а цубко тримаючись драгоманівського народолюбства й посту- [illegible]

Між обома групами назрівала потреба обєднатися задля спільної праці. Від липня 1899 р. др. В. Охримович, і д-р Евген Левицький почали видавати двотижневик „Будучність," в котрім приготовлювали грунт до обєднання. Велику ролю біля зорганізовання аціонально-демократичної партії відограв проф. Михайло Грушевський, що для своїх заходів зєднав Івана Франка, який покинув радикальну партію. Під кінець 1899 р. прийшло до порозуміння між народовцями („Народною Радою") і радикалами-націоналами, а на зїзді 26. і 27. грудня 1899 р. засновано українську націонал-демократичну партію.

На першім зїзді про політичну частину програми реферував др. Евг. Левицький, про економічні справи В. Наґірний, про культурні справи Ол. Борковський. Головою партії вибрано проф. Юл. Романчука, заст. голови Ол. Борковського, членами Тісн. Нар. Ком. В. Наґірного, д-р Евг. Озаркевича, Ів. Белея, о. Ал. Стефановича, о. А. Темницького, проф. Михайла Грушевського, др. Евг. Левицького, др. Костя Левицького др. Вол. Охримовича, др. Дам. Савчака і д-р Ів. Франка. До Ширш. Нар. Комітету увійшли: др. Яр. Кулачковський, др. Щасний Сельський, Вяч. Будзиновський, о. Т. Войнаровський, о. Мих. Галущинський, Йосиф Гурик, др. Мих. Дорундяк, о. Сильв. Лепкий, Дан. Микелита, д-р Ан. Могильницький, о. Ів. Негребецький, др. Евген Олесницький, о. о. С. Онишкевич, о. Йос. Фолис і о. Іван Яворський.

Національно-демократична партія оснувалася в два роки по страшних, баденівських виборах. З другого боку партія, що поєднала старе з новим, народовецьку традицію з поступовістю і демократизмом, одержавши нові сили, оживлена новим духом, кинулася в маси. Закипіла нова організаційна діяльність, зреорганізовано партійну пресу, розпочалася на широку скалю органічна праця. Небавом (1902 р.) вибух великий аграрний страйк, що обхопив до 500 громад в 24 повітах, а в якім взяло участь до 100 тисяч селян. Партія, хоч не викликала цього масового селянського руху, негайно стала на його чолі. Значіння її дуже вросло. Поруч з тим розпочалася завзята боротьба за український університет і голосна сецесія українського студентства з львівського університету. І знов партія зуміла скапіталізувати цей рух, що стихійно обхопив увесь край. Ще жеврілі іскри цього величавого руху, коли російська армія почала одержувати одні удари за другими на полях Манджурії. В Росії широкою хвилею розлилася революційна стихія, а досі мовчазна Наддніпрянська Україна почала будитися до нового життя. Великі надії окрилювали українське громадянство по обох боках кордону. Розпочалася в Австрії аґітація за виборчою реформою до парляменту. І знов нац.-демократична партія стала на чолі вічевого руху. А поруч з тим йшла організація соток кредитових, культурних і гімнастично-пожарних товариств. Партія поклала свою кермуючу руку на всі національні установи, обхоплюючи організаційною сіткою цілість життя галицько-українського громадянства.

Загальне виборче право до парляменту і вибір послами майже двох третин всіх українських послів започатковує нову добу в життю партії. Вона набирає справжньої політичної сили, опановує село і організує свої кадри в місті. Кипить горячкова інтензивна праця над економічним двигненням, над самоорганізацією і самопомічю. Видвигається клич національного промислу, торговлі, продукції, йти в бій проти польсько-жидівського економічного населення, кинать бо- [illegible]

висшу школу, за права української мови в публичнім життю, за обсаджування публичних урядів українськими урядниками. Партія стає носителем, виразником і керманичем загально-національних інтересів, стає представником і заступником цілого народу.

Цей розгін організаційний тріває аж до великої війни. На передодні війни партія знов стояла перед новими завданнями, осягнувши зміну у виборчій реформі до сойму. Та з вибухом війни иньші завдання стали перед партією. Вона постановила виступити в боротьбі світових великодержав як активний чинник. І цей їй в значній мірі вдалося. Пропаґада за українською справою на спілку з „Союзом визволення України" в центральних державах і серед їх союзників, створення „Головної Української Ради" і українського леґіону (У. С. С.), а опісля „Загальної Української Ради" і листопадовий переворот 1918 р. — це в значній мірі заслуга нац.-демократичної партії. Наступ армії Галлера та заломання визвольної війни на Наддніпрянщині не доли можливости партії укоронувати своєї 20-літної діяльности принесенням ве-

сільного дару українському народови — власної державности. В 20-ліття свого основання партія змінила свою назву, зазначуючи тим чином значне посунення на ліво в соціяльних питанях. Та це посунення було — на жаль — тільки паперове а не дійсне.

Від 1919 р. починаються для партії дуже важкі часи, одначе вже в слідуючім році (1920) вона знов відживає і від початку переводить свою організацію, до пня зруйновану війною і подіями 1919 р. в Галичині.

На жаль, політична незрілість деяких більше й менше відповідальних, а ще більше не відповідальних членів партії особисті амбіції, хоробливе все знайквство, підзорливість, критикоманія і инші гріхи проти здорового розуму трутили партію в каламутніхвилі припливу і відпливу настроїв, де в головокружнім вирі вона втратила дуже багато, аж поки не попала в теперішний напів-смертельний сон. І в тім сні вона обходить свій мовчазний ювилей.

Чи пробудиться, чи засне на віки? На це питання повинні відповісти ті, що дорожать великою минувшиною національно-демократичної партії.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА [illegible]

БРАТ БРАТОВИ!

Ми живий народ, що хоче жити, розвиватися, розквітати, що леліє горді думи про соняшне Завтра.

По тій причині не кластися нам живцем в домовину, а боротися з лихом. Допоможім селу, розвіймо примару голоду, розяснім смутком і горем сповиті облича, відбудуймо село, виратуймо від голодової смерти великі селянські маси-основу нашої нації.

Всі жертви на ту ціль належить слати до краю через:

OBYEDNANYE

847 N. Franklyn Street, Philadelphia, Pa.

ПРИВІТНІ ТЕЛЕҐРАМИ І ЛИСТИ НА 16. КОНВЕНЦІЮ У. Н. С.

Ч. 1395/25. Львів, 23. лютого 1925.

До Хвальної Конвенції Українського Народнього Союза в Джерзи Сіти, Н. Дж.

На Ваш роковий зїзд, на Ваші товариські наради шле Т-во „Просвіта" у Львові грімке: Гаразд!

Наше змагання праці до основ — знайшло в українському громадянстві Америки піддержку. На неї ми памятаємо, вона для нас має велику моральну силу. Тому прохаємо передати всім нашим приятелям і другам щирий привіт, а рівночасно прохання, щоби й на далі загал українського громадянства в Америці ставав у ряди членів „Просвіти", складав свої членські вкладки, а грудневим даром Просвіті створював сильну підвалину для основної освітньої праці.

З нашого боку пересилаємо Хвальній Конвенції сердечні побажання успіху у Ваших нарадах, плянах і праці.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ:
М. Галущинський, голова.
С. Шах, секретар.

Перт Амбой, Н. Дж., від. ч. 168.

Витайте Делеґати на XVI. Головну Конвенцію! Шлемо Вам привіт і бажання! Бажаємо Вам як найкрасшого успіху на добро У. Н. Союза.

Радьте над долею тих товаришів, котрі томляться в шляхецьких тюрмах. Бажаємо Вам найлучших успіхів в нарадах над кождим проблємом української іміграції в Америці і над долею наших братів Галицької України.

Бажаємо Вам як найкрасшого успіху у Ваших нарадах і сподіємось, що XVI. Головна Конвенція увінчається успіхом для добра У. Н. Союза.

Жалуємо, що особисто до Вас прибути не можемо, однак ми духом з вами. Тішить нас то над все, що дожилисьмо так важної хвилі. Радьте над добром У. Н. Союза і всего українського народа!

Ми члени Бр. св. Василія, від. ч. 168, в Перт Амбой, Н. Дж., щиро витаємо XVI. Головну Конвенцію, щоби делеґати зробили крок вперед до спільної освіти. Ми бажаємо, щоби Ваша праця увінчалася як найлучшим успіхом. Взиваємо Вас: незвертайте уваги на жадні ворожі сили, які стараються нас розеднати. Зєднані ми будемо сильні!

Товариші Делеґати! Шлемо Вам привіт. Ми віримо, що XV. Головна Конвенція положить сильні підвалини для обєдинання українського народа в Злучених Державах і Канаді. Радьте, Товариші Делеґати! Ми духом з Вами.

Хай Головна Конвенції увінчається успіхом! Хай розвивається У. Н. Союз! Хай живе солідарність усіх Укра- [illegible]

[illegible] кеаном і на Великій Україні.

Остаємось з поважанием і з братським привітом.

БР. СВ. ВАСИЛІЯ, ВІДД. Ч. 168 в ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж.
Григорій Космина, секретар.

St. Louis, Mo.

Ukrainian National Ass'n,
Seneca Hotel, Rochester, N. Y.

Prezydyi i Delegatam Szesnojciatoi Holownoi Konwentyi zasylajem serdecznyj prywit. W harmonii lubowi radte panowe dla dobra Organizacyi i Narodu. My duchom z wami.

Bratstwo sw. Wolodymira.

Трентон, Н. Дж., 8. квітня 1925 г.

Впов. Делеґати і Делеґатки! Щирий привіт шлемо Вам від Тов. Вільних Козаків, від. 116 в Трентон. Радьте над добром Українського Народного Союза і над добром українського народа: най живе у Вас дух солідарности і любови до всего Українського народа. Хай живе Український Народ, хай розвивается Український Народний Союз на славу і честь! Дай Боже, щоби на 17. головній конвенції делеґати репрезентували 50 тисяч членів.

ВІД ТОВ. ВІЛЬНИХ КОЗАКІВ ВІД 116 В ТРЕНТОН, Н. ДЖ.
Мих. Костирка **М. Сеньків.**

Perth Amboy, N. J.

Ukrainian Nat'l Ass'n Convention
303 Hudson Ave.,
Seneca Hotel, Rochester, N. Y.

Wysoko powazani Delegaty! Radte nad dobrom U. N. S. i nad doleju ridnoho kraju. Ne zabudte, szczo my stojimo odnoju nohoju tut a druhoju w Batkiwszczyni. Ne zabudte tych, kotri borolys za swobodu i pinewolenoho naszoho narodu. Procz z nezhodow, procz z znewirow!, Naszym klyczem: objednaty wsich Ukraincіw w Ukrainskim Naridnim Sojuzi.

ZA URIAD TOW. SICZY W. 155.
Andrij Jareczewski, pres.
Stefan Kutcy, kas.
Dmytro Fedczczyn, sekr.

(Дальше буде).

НІХТО НЕ ЗНАЄ ГОДИНИ СМЕРТИ АБО НЕЩАСТЯ СВОГО. ОБЕЗПЕЧІТЬ СЕБЕ І СВОЮ РОДИНУ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

Майже пів міліона листів, чверть міліона газет, і т. д., 50.000 циркулярів і 10.000 пакунків з заграничних країв переходить денно через заграничну стацію що дня? Чи Ви знаєте, що витворці Мюред цигареток у світі мусять все держати тусаму 100% якість чисто турецького тютюну в Мюред як і на початках, коли перший раз предложено їх [illegible] публиці. Як [illegible]

Свящ. др. Микола Копачук.

УКРАЇНСЬКА СЛУЖБА БОЖА.

Монументального діла доконав професор **Іван Огієнко** своїм перекладеним твором під заголовком: **Свята Служба Божа св. Отця нашого Іоанна Золотоустого мовою українською**, переклад з грецької мови. Частина перша: **Текст**; і частина друга: **Пояснення до тексту**, друкована в Ставропигійськім Інституті у Львові, 1922.

Вже три роки тому як проф. Огієнко підніс в дарі українському народові свій твір монументальної ваги, себто **з'українізовану**, в правдивім значінню, книгу, якої цілий наш нарід вживає майже що дня. Однак лиш завдяки безпримірному теперішньому лихоліттю наша суспільність приняла це важне діло без належної оцінки й заслуженої ваги.

Тим-то дарма, що трохи спізнено, отсим хочу в наступнім подати хоч, так би мовити, з грубша оцінку вельми важної праці проф. Огієнка. При цім зазначую з гори, що обмірковуючи його Українську Службу Божу, торкнуся тільки тих моментів, що загально інтересні для кожного, полишаючи обговорення подробиць фаховим публікаціям. Подаючи в цім короткім огляді свої скромні завваги, одночасно виказувати му також, як Шановний Перекладчик сам задивляється на своє власне діло, коло котрого довелося йому пильно попрацювати цілий ряд років.

Зміст і Поділ.

Ця вікопомна книжка проф. Огієнка складається, властиво, з двох частин: **перша частина містить в собі текст українського перекладу літургії св. Івана Золотоустого** з двома маленькими додатками, а то: перед текстом апробата тодішнього Кремінецького епископа Діонисія, а послі тексту „Молитви після святого Причастя". **Друга-ж частина** під заголовком „Пояснення до Тексту" розпадається властиво на два відділи. Перший з них це коротенька пояснююча розправа під заголовком „Методи перекладу богослужбових книг на українську **мову**", а другий відділ затитулований „Пояснення до перекладу літургії І. Золотоустого" містить в собі 821 довших і коротших нумерованих пояснень слів і річий, при кінці з додатком „Покажчик пояснених тут славянських слів в азбучнім порядкові".

Якраз в першім відділі другої частини, себто в своїх „Методах" Шановний Автор відкриває нам ті засади, яких він придержувався при роботі перекладування, й висловлює свої власні погляди на свою роботу. Найважніщі з них подамо принагідно в наступнім.

Підготовка до праці.

З досвіду й з історії знаємо, що робота поверхова, поспішна, зроблена прихапцем, трете через десяте, вирахувана тільки на хвилевий ефект, нічого не варта. За те робота поважна, ґрунтовна, добре обдумана, хоч на разі, може ширшому загалови незрозуміла й не до вподоби, таки устоїться. Тим-то проф. Огієнко як поважний науковий працівник взявся до перекладу Служби Божої дуже серіозно. Насамперед довгі літа студіював уважно й пильно всю грецьку, церковно-словянську й українську літературу й історію, що відноситься до предмету. Показалося, що за мало самого річевого знання, треба було ще віднайти і вміти відповідно прикласти **способи або методу** перекладу, себто треба було уміти потрапити перекласти так, щоб той переклад український випав як найкраще, як найвдатнійше. Він сам признається, що „присвятив довший час перекладам богослужбових книжок на українську мову". Простудіював ... методи перекладів, до яких взявся. Тим-то й не диво, що його праця випала звершеною.

Грецькі й Церковно-Словянські Тексти.

Шановний Професор подає нам цінні ваги про джерела, що то він ними користувався при своїм перекладі. **За основу брав він текст грецький**, однак при тім брав під увагу й текст **церковно-словянський**, досі загально вживаний по українських церквах. То так він поклав у основу свого перекладу найновіще й найповніще видання грецьких літургій, що появилося в патріяршій друкарні в Цареграді 1895 р. під заголовком **„Гієратікон"**. Цей грецький оригінал не був його одиноким джерелом. Він ще постійно порівняв і провірював текст з „**Гієратікон**" з иньшими грецькими текстами, що находяться в богато старшім збірнику грецьких літургій, виданім Ґоар-ом 1730 р. під заголовком **„Евхольоґіон"** (Гл. ч. II., ст. 5).

Попри оригінальний грецький текст Шан. Перекладчик дуже пильно додивлявся і до **церковно-словянського** перекладу Літургії св. Івана Золотоустого, про що говорить сам ось як: „Поклавши в основу своєї праці текст грецький, я все таки пильно **додержуюсь тексту словянського**. Я кладу в основу текст загально-принятий за останні часи в Росії (т. зв. „синодальний" київського видання"), провірюючи його на підставі старих українських богослужбових текстів: епископа Балабана з 1604 р. і Петра Могили з 1629 р. „Роблю це — каже він — для того, щоб звикле до певної традиції духовенство українське легче пізнавало приняту Службу Божу і не нарікало на зміни". (Там-же ст. 7).

Українська Мова Перекладу.

Проф. Огієнко зладив український переклад літургії яко мога найкращою українською літературною мовою. Він старався — по його власним словам — **„робити переклад милозвучною, чистою, народньою українською мовою, якаб була легко і цілком доступна широкій народній масі**, бо це есть завдання й самої Служби Божої, і скрізь уникав слів простому народові незрозумілих". (ч. II., ст. 15). По його думці складня оригіналу нехай собі буде, яка хоче, але **український переклад, коли він має бути справді українським, мусить мати правдиву, непідроблену печать духа української мови**. Він ввесь час придержується твердо принципу, що „жива українська мова знає тільки один стиль, одну складню (синтаксу): **українську**" (Там-же, ст. 8 і 9).

Радикальний Поступ.

В порівнанню зі всіма подібними дотеперішними працями переклад професора Огієнка означає дуже **радикальний перелім**. Він не спинився на чистоті і всесторонній коректности української мови свого перекладу. Аби піднести красу й принаду богослужбової української мови, він раз у раз намагається, щоби та мова не була буденною, звичайною, а більше **пристойною, поважною, мовою „висшого" стилю**, тоб-то вільною від слів вульґарних та шабльонових, від яких тхне буденщиною. (Там-же ст. 13 і 14).

Та се ще не всі основні обнови, які поробив талановитий і вельми працьовитий Перекладчик в інтересі звершеної українізації Служби Божої. Він повів своє проломове діло в цім зглядi, можнаб сказати, до крайних границь. Ось що він зробив: „Я вважаю", каже він, „що **націоналізувати Службу Божу** то не значить тільки **перекласти** її на українську мову. Служба Божа в Українській Церкві, залишаючи непохитну **основу** свою, мусить мати національним все, що виходить поза межі цеї основи, на пр. поминання українських святих, Української **Церкви**, **української влади і т. п.**, додаткові **прохання** в ектеніях, додаткові **молитви повинні бути українськими не тільки по мові, але й по змісту свойому**". (Тамже, ст. 15).

Притім далеко-йдучий Консерватизм.

Проти лише що згаданої здорової, звершеної українізації і націоналізації (українізація немислима без націоналізації по духу і змісту) підносяться заміти як: така радикальна українізація ще не на часі, вона повинна бути більше умірковana, церква ж це консервативна інституція, що не терпить раптових інновацій і т. п. Такі „поважні" заміти почуєте звичайно з міною розважности й пошани до усвяченої традиції церкви з боку меньше і більше лінивих іґнорантів — навіть часом і високовчених,— що осталися глухими й сліпими на дуже а дуже пророчисті „знаки часу".

Хто однак прихилиться щирою душею до прекрасного перекладу Служби Божої проф. Огієнка, той не тільки пізнає, але й відчує в глибині душі, що ті, котрі думають, що Шан. Перекладчик переборщив з'українщення Служби Божої, дуже грубо помиляються. Бо хоч Огієнко, так би мовити, безоглядно українізує Службу Божу, то всеж таки при тім зручним тактом, можливим лиш для вченого і патріота Огієнкової міри, потрапив зберегти відповідну границю в свому рішучо новаторському ділі. Мало того. Він з повною свідомістю **задоволяє всі вимоги консерватизму**, що є невідлучні від тексту і змісту літургії. Коротко кажучи, це не ремісник, що бездушно продукує, але **артист, що творить в повні свідомий цілн свого твору**. З горячою любовою знавця-артиста старається він зберегти себ-то консервувати, при перекладі Служби Божої все те старе, що представляє собою артистичну, історичну, язикову, релігійну чи психольоґічну цінність. Що до цього найкраще лишім нехай Автор говорить сам за себе: „При перекладах Служб Божих взагалі доводиться дуже рахуватися з певною традицією і переходити від одного **тексту** (словянського) до другого (українського) дуже бережно". (Там же, ст. 7).

Так на приклад Перекладчик **придержується дуже строго оригінального тексту й не робить ніяких добавок**. Ось як він робить: „Поставивши собі метою дати текст якнайближчий до оригіналу, я тому **не роблю в перекладі пояснення** тексту, бо це булаб моя суб'єктивна ексеґеза, а не точний переклад; з за цього скажемо грецьке ἐν εἰρήνῃ миромъ, я перекладаю „в спокої"; а не „в спокої душі" чи „в спокої серця", бо ці добавки булиб лише суб'ективними моїми тлумаченнями". (Там-же, ст. 12 і 13). Вистерігаючись „добавок", проф. Огієнко ступає дуже влучно в слід взірцевих перекладчиків Служби Божої на инші мови, на приклад на мову німецьку чи румунську.

Аби зберегти і в перекладі **„приємні нам пахощі"** старого церковно-словянського тексту, Шан. Перекладчик **жертвував іноді своїм українським словом на користь словянському або старому українському**.

Даймо слово знов самому Авторові: „Зза цього іноколи давав я перевагу архаїчним українським формам і виразам, коли тільки знає їх більш меньш широко мова українська. Так, на пр.:

1. Не міняю **о** на **і** в таких словах як: Бог, Тройця, Престол, Ангол, милость і т. и.

2. Вживаю старих приставок: пре, все і т. п.

3. Додержуючи архаїзмів в мові, я з резервою вживаю закінчень **ові, еві для** датного відмінку.

4. Прикметників я вживаю частійше в повній формі: Пресвятую, Пречистую, Пресвятая Тройце, і т. п. Ці старі повні форми ще й тепер кріпко держаться в народніх піснях, думах.

5. Коли слово словянського тексту єсть загально відоме на Україні, я його залишаю і в перекладі, на приклад ради, беззаконня, помилуй, спаси, еси, безсмертний, вповання, яко, істина і т. п.

6. Лишив я в своїм перекладі також чимало словянізмів, аби додержати поважного стилю, як от: причастя, св. врата, благословен, скверна, риза, Агнець непорочний, жертва, Предтеча, отрок, чоловіколюбець і т. п." (Там-же ст. 14).

Нема тут місця наводити всього або більше матеріялу в цім відношенні, тим то мусимо вдоволятися наведеними прикладами.

Та вже з цього бачимо ясно, як гармонійно Шан. Перекладчик з'умів погодити вимоги модерного, звершеного українськогчо перекладу з вимогами традиції й практичних потреб. Цю засаду розважної обережности в новаторстві кладе Огієнко в основу **консервативного** боку своєї праці і проводить її з послідовною самодисципліною крізь цілий свій переклад Служби Божої.

Богословська Термінольоґія.

Хоч як воно дивно, а таки правдиво, що проф. Огієнко, не будучи фаховим богословом, зробив для українських богословів з одного боку надзвичайно цікаве відкриття, що **„наша українська богословська термінольоґія істнує вже з XVI. віку"**, а з другого боку дуже сумне відкриття, що **вчені теольоґи старої української продукції в цім відношенні зовсім не знають**. Це преважне Огієнкове відкриття кидає ярке світло й пояснює достаточно ту обставину, що це й сьогодня наші вчені богослови — тим більша честь світлим виїмкам — навіть дуже вперто противиться введенню української мови до богослуження. O sancta ignorantia! На щастя всю цю пребогату скарбницю нашого надбання в минулім використав Огієнко при своїй праці й тим дав нам світлий примір до наслідування.

Практичні вимоги і потреби.

Дбаючи добре про красу й принадність української мови і рівночасно роблячи уступки на річ первістного тексту, української традиції і втертого звичаю, Шан. Перекладчик **не забуває присвятити вваґу також практичним вимогам і потребам щоденного життя.**

Сподіючись можливости церковного вжитку своєї Служби Божої, він:

1) Подбав про такий переклад, який підходив би до готової вже нашої церковної музичної продукції.

2) Постарався для свого перекладу о апробату законної церковної власти.

3) Напечатав свою Службу Божу гарною кирилицею, гарним друком на гарнім папері.

4) Навіть постарався о оздоблені окладинки.

Тим то так і видко, як дуже числиться він на всі боки з практичними вимогами й потребами всіх тих, що то для їхньої користи зладив він свій звершений переклад Служби Божої.

Пояснення.

Велике число нумерованих пояснень наче розгортає перед нашими очима цілу літурґію в грецькій і церковно-словянській мові. Ці річеві пояснення представляють собою для перекладу і його приятелів наче оборонну засіку проти ворогів з'українщеної Служби Божої. З богатьох виберім хоч один примір. З тих пояснень між иньшим виходить ясно, що в деяких важних місцях вже церковно-словянський переклад літурґії ріжниться від грецького оригіналу. Так на приклад, в Греків немає так званої „епіклизи" себто молитви ... признання св. Духа, як також не виголошується в них „ектенія оглашенних" або тих, що готуються до хрещення. Кромі того є ще сила дрібніщих ріжниць між цими обома текстами.

Мало того. Також не всі грецькі тексти годяться між собою в усіх подробицях. А знов і не всі словянські літурґічні тексти є однозвучні.

Виказання цеї о б с т а в и н и фактами вже згори замикає уста противникам, що наставилися з дешевим закидом, що, мовляв, український переклад відступив у дечім від знаного їм тексту грецького чи церковно-словянського.

Це тільки один примір. Наколи „Пояснення" заздалегідь опрокидують сотки таких можливих закидів.

Та видко, що Огієнко числився ще й з тою дуже правдоподібною можливістю, що „не так тії вороги, як таки свої добрі люди". Адже ж і між самими Українцями мало що не трета людина це або фільольоґ або богослов, що потрафить навмання спречатись про справу, про яку не має найменчого поняття.

І проти таких ціла система „Пояснень" становить могутнє заборoло і рівночасно богатий арсенал потрібних річевих арґументів.

Берімся до діла.

Коли зважити, під якими **неприхильними** обставинами проф. Огієнко доконав свого монументального діла, тоді годі здержатися від щирого подиву й пошани для його невсипущої енергії. **Треба тільки**, щоб і всі ті, для котрих призначена ця цінна праця, так само енерґічно й завзято та без непотрібної проволоки провели українське богослуження в життя.

На **Великій Україні**, не зважаючи на затяжне лихоліття, вже від кількох літ лунає живе українське слово по українських церквах і шириться і закріпляєтся там чим раз дальше і міцніще.

Тут на вільній землі Вашінґтона, де ні Лях ні Москаль не має нам нічого до росказу, залежить єдино і виключно тільки від нас самих, ввести прекрасну нашу рідну мову в богослуження або далі по рабськи послугуватися перестарілою незрозумілою мовою.

На прикінці не завадить пригадати, що теперішні старання, з'українщити все наше прегарне богослуження, властиво не є якоюсь новиною чи невидальщиною в історії нашого свідомого національного життя — ні, український нарід хоче тільки відновити те, що давніще він вже мав у своїй церкві — рідну українську мову.

Сам проф. Огієнко в своїй брошурці **„Мова Українська була вже Мовою Церкви"** говорить, очевидно на підставі історичних документів, на приклад таке: „Думка про заведення живої мови до церкви повстала на Україні ще в кінці XV-го віку; ніколи не вгасала в нас ця свята ідея, — і тільки ріжні несприяючі історичні обставини не давали можности провести її до церкви в повному розмірі".

Нюарк, Н. Дж., в Великий Тиждень 1925.

Щаслива є Мати коли Дитина здорова.

Затвердження нищить діти. Застановіть його половиною лижочки з Dr. Caldwell's Syrup Pepsin.

Не треба довгої практики у вихованню дітий щоби зрозуміти, що відпадки корму повинні сейчас відійти з системи і кожда інтеліґентна мати зважає дуже на столець дитини.

Дитина в перших літах життя повинна йти на столець два або три рази в 24 годинах, пізнійше раз або два. Менше як се скоро спричинить болі, обложений язик, неприємний віддих та неспокій. Коли показуються сі познаки, сейчас дайте половину лижочки Dr. Caldwell's Syrup Pepsin, а познаки уступлять в пару годинах.

Тут маєте ідеальну лексативу, відповідну для родини, котра ділає лагідно і без болів, дуже приємна при уживанню і не має в собі жадних наркотиків чи опіюм. Давайте половину лижочки, після літ, на затвердження, здуте, утрату апетиту, ґази, вертаннеся, та піднас горячки і захолодження. Ви будете вдячні, побачивши свою дитину сплячу натурально без уживання якого небудь опієм на спання.

Уживайте його сами і давайте його другим членам родини. Тоді буде меньше слабости, меньше неприсутности в школі і роботі. Коли побачите як Dr. Caldwell's Syrup Pepsin ділає на Вас, кинете на бік всякі піґулки, порошки, соли і другі препарати в роді цукерків. Средство як се, котрого продаєся 10 міліонів бутельок річно, найбільша розпродаж у світі, мусить мати висшу вартість. Ми ґарантуємо його або звертаємо ваші гроші.

КУПОН ДАРОВО ОКАЗОВОЇ БУТЕЛЬКИ.

Суть люди, котрі бажають вперед попробувати товар заки його куплять. Такі нехай витнуть сей купон, пришпилять своє імя і адресу і вишлють те все до

PEPSIN SYRUP COMPANY,
Monticello, Illinois

а дістануть даром бутельку Dr. Caldwell's Syrup Pepsin, оплачену почтою. Не залучайте почтових значків. Те все даром.

НАЙСТАРША РУКАВИЧКА.

Між туалетними приладами найденими в гробі Тутанкамена, які виставлено в Каірі, є м. и. й одна рукавичка з сукняного матеріялу. То мабуть одна з найстарших рукавичок, які заховалися до наших часів. Адже дійсно й настаршою між руїнами Тель'ель Амарн, столиці фараона Аменоріра IV., тестя Тутанкаменового, найшли плоскорізьбу, що представляє короля й королеву з шістьма синами, як роздають подарки приєднаним для герезії губернаторам. Отже між дарунками видно й пару рукавиць. Гієроґліфи представляють це як повість: весь нарід чудується одіжи на руках.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Иосафата, від. 217, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що квартальний мітинг відбудеся в середу, дня 22. квітня, около години 7.30 вечером, в гали церковній при Гудсон Евеню. Згаданий мітинг припадав на самі Свята, тож уряд переніс на середу по Святах. Кождий член і членкиня повинні прибути бо буде справоздання фінансове за 3 місяці, як також делеґати будуть здавати справоздання з 16-тої Конвенції У. Н. Союза. Подається до відома, що хто хотів би приступити до відділу і У. Н. Союза, нехай прибуде на висше згаданий день, де відділ радо прийме нового кандидата в здоровім стані. — М. Бінашевський, предс.; Н. Паснак, кас.; К. Шевчук, секр.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ В НЮ ЙОРКУ (гора міста).

ТЕАТР УКР. НАРОД. ДОМУ
при участи М. КАРЛАША
— відограє —

„ПАН ШТУКАРЕВИЧ"
комедія в 4-ох відслонах С. Зінєвича

В СУБОТУ, 25. КВІТНЯ 1925 Р.
в УКР. НАР. ДОМІ
217 E. 6th ST., NEW YORK, N. Y.
Початок точно о годині 8-ій вечером
Вступ $1.00, 75 і 50 центів.
ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ до пізної ночи.

90-1,4-5 Комітет.

PROF. IWAN BOBERSKYJ, 270 MAIN ST., BOX 3777, WINNIPEG, MAN., CANADA
ПОЛАГОДЖУЄ ВСІ ДОКУМЕНТИ В ДОРОГУ

ЗОЛОТА НАГОДА ДЛЯ РОБІТНИКІВ

З широкими знакомостями, котрі хотілиби поправити свої обставини, ми предкладаємо подивляючу нагоду; добра позиція з повабляючою платнею і комісове. Знання продавання не вимагається. Голоситься сейчас до нашого офісу

15 PARK ROW, Room 516., NEW YORK, N. Y.

ФАРМИ!

НА 10 родин дім, 2 родини по 5 кімнат на фльорі; електрика, горяча вода, все першої кляси, рент $3,444. Ціна $20,000, готівкою $3.50T. **Home Owners Ass'n, 436 E. 16th Street, New York City.** 91-2

ФАРМИ по $250. Понад 40,000 сквер фітів кождий акер, надаеся під годівлю курий, овочів або ярини. Близько стації, лишилось лишень пару. Пишіть або приходіть. **GILDERSLEEVE, 47 W. 34th St., New York City, Room 1030.** 90-2

ФАРМА 60 акрів, дім 7 кімнат, 3 другі забудовання, 4 гарних коров, 2 коні, 300 курий і всі машини. Ціна $2,200, готівкою $900. — Фарма 150 акрів, половина чистої орної землі, решта ліс і пасовиско, дім 9 кімнат, 6 других забудовань, 13 коров, 2 коні, автомобіль, кури, гуси. Ціна $4,300, готівкою $1,600. — Маю много других фарм від $1000 до $100.000. Прийдіть оглянути. **M. PISARKO, 116 E. 7th St., New York City.** 89-94

ФАРМИ в стейті Ню Джерзи, 190 акрів, 110 доброї орної землі, решта грубий ліс і пасовиско, 2 сади, ріка пливе через фарму, 2 м. від міста і церкви, школа при фармі, добрий 8 кімнат дім, 5 інших забудовань, 22 регістрованих коров, 2 ялівки, 3 коні, 4 безроги, 150 курий, гуси, качки, $350 місячно за молоко, всяка машинерія потрібна на фармі. Ціна $8,700, готівкою $3,500, решта на довгі сплати.

Три акри урожайної землі при великім місті, де є 3.500 мешканців і богато фабрик, 2-фамілійний дім, гарадж, великий курник, 100 курий, гарний сад, весела околиця, 4 хвилі до міста, школи, церкви і стації. Ціна $5.300, готівкою $2,500, решта на сплати.

Маємо богато інших фарм, домів і ріжні бизнеси. Голоситися до: 90-1

К. КОСОВСЬКИЙ І Ф. ОРІХОВСЬКИЙ
121 St. Mark's Pl., New York City
(E. 8th St., близько Ave. A)

ДОЛЯРИ

НА СВЯТА до краю, перешле почтою чи телеграфічно, і виплатить Вашій родині в краю під повною гарантією американськими долярами наше Бюро.

ШИФКАРТИ, пашпорти, справи нотаріальні це наша спеціяльність.

ДОМИ, лоти та прочі реальності до набуття за посередництвом нашого Бюра, сповняє а не пожалуєте, коли зголоситесь до нас.

Точність, ретельність, це наш дивіз.
Зголошуйтесь особисто чи листовно до:

FOREIGN INFORMATION BUREAU,
86 East 4th Street,
NEW YORK, CITY.
Г. Климкович, власт.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найпоступнійші електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим (?) добру пораду.

DR. B. HOHENBERG
203 EAST 18th STREET
близько 3-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
ДР. К. Д. БІЛИК
120 E. 34th St., NEW YORK, N. Y.
Tel. Caledonia 9014
Недуги мужчин, женщин і дітий.
Урядові години: від 9. до 10. рано від 5.30 до 7.30 вечером.

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
на легких, жолудка, нирок, нервових хороб і шкірних недуг, хворобливих нервів, ревматизм, острі нервові і хрящеві недуги.
Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
Неділя від 9. рано до 4. попол.

LLOYD GEORGE ON THE PRESENT SITUATION IN EUROPE.

(The speech of the former Prime Minister of Great Britain David Lloyd George in the House of Commons on March 24, 1925).

Mr. LLOYD GEORGE (Carnarvon Boroughs, L.)—No more important question can be discussed than that which has been raised to-day. It is a question on the solution of which may depend the future of civilization. Therefore it is vital that the House of Commons should shoulder its responsibility with the Government in the settlement of this very great issue. I agree with the appeal which has been made to the Foreign Secretary by the noble lord who has just spoken not to turn down the principle of arbitration at the coming Assembly at Geneva. I am afraid I must agree also that a good deal of what was said by the Foreign Secretary went far beyond what was necessary in order to criticize the Protocol. It created an impression, certainly in Europe and I think in this country also, that the Government were rootedly hostile to the application of the principle of compulsory arbitration. I do not think my right hon. friend really meant to go quite as far as that; at least, I hope he did not.

But it is no use discusing the qustion of the Protocol on a false issue. It is not an issue ow whether we are for or against arbitration. Some very good friends of the principle of arbitration are opposed to this particular interpretation of it. They think that under the guise of an arbitration pact the Protocol is a military convention to sustain the status quo, than which nothing could be more likely to provoke war. Some of us who criticize the Protocol would like to see the principle of arbitration boldly applied. As the Foreign Secretary pointed out very truly, this was a compromise between the position taken by the late Foreign Secretary and M. Herrion, the result being that by the Protocol the French view prevailed, and that instead of having a general treaty, which would settle disputes by arbitral methods, you have established samething which is a variant on the old French policy of guarantee of the Eastern frontiers.

FRENCH CLAIM.

The French Press have claimed this as a moral triumph for France, and one paper exclaims in very pharisaical language that it hopes that the light will one day dawn upon the eyes of England. There is one objection of the Protocol which I think is fatal to it. The Protocol does not refer to arbitration a single question which is likely to provoke war in Europe. My right hon. friend said all qustions were to be refered. That was not so. All questions were to be refered subject to the treaties. I will give a few tests. We must take care that we do not commit ourselves to the status quo under the guise of arbitration. Is there a single question on the frontier between France and Germany that the French would be willing to refer to arbitration under the Protocol? I am not talking of Alsace-Lorraine, which certainly the French would not refer to arbitration; but will they refer the question of the Saar or reparations? The effect of the Dawes Peport now is at its lightest; it is going to grow, and the burdens will be doubled and trebled. No doubt a great effect will be produced on the wages and hours of labour of workmen in Germany, and the time will come when there will be a revolt against this state of things and they will stand it no longer. Supposing a Government is established in Germany to voice the views of both Nationalists and the workers, will the French Gavernment agree that that question should be settled by arbitration? Will they refer the question of evacuating the bridgeheads of the Rhine to the Protocol—or the question of disarmament? Is there a single question which is likely to provoke conflict between France and Germany that these gentlemen in France, who claim a moral triumph over Great Britain, would refer to arbitration under this document? Not one.

EASTERN FRONTIERS.

But the East is more serious. I am hopeful that between France and Germany there will be no conflict. The French peasant has had enough of war. But the Eastern frontiers are throbbing with trouble from the Bosperus to the Baltic. There are none of these borderlands that have not been fought over for centuries. There is a tangle of races and religion there—an inextricable mix-up. There is no mix-up of races, records, and religions like it outside Gehenna. (Laughter.)

Let them (he proceeded) take all the questions likely to provoke war, and where did the Protocol come in? He was all for arbitration, but they did not get it here for any of the questoin that mattered. Take Constantinople—furtive eyes gleaming at it from north and south, and envious eyes watching them. The Protocol did not touch it. There were disputes between Rumania and Hungary. Would they be refered to arbitration? Czechoslovakia, so prominent in promoting this Protocol of peace—she had taken a leading part in it; she always did when France asked her—was she prepared to refer the disputed question of boundaries to arbitration? The worst case of all was Poland. Poland was sad because the Protocol had not been ratified by Britain. She was claiming a moral triumph. Alsace-Lorraine provoked a war in Europe; Poland had five Alsace-Lorraines—Eastern Galicia, White Russia, Vilna, the Corridor, and Silesia. She now wanted to add a sixth, Danzig. Would Poland refer these questions to arbitration?

Mr. A. CHAMBERLAIN.—I thing my right hon. friend is talking very rashly. I am grateful to him for giving me the opportunity of dissociating myself from what he is saying.

Mr. LLOYD GEORGE asked if anyone imagined that Russia, when she recovered, and Germany would accept the decisions in these matters as final. If so, was oPland prepared to refer these questions to arbitration? If not, what was the good of the Protocol? There was no question which threatened the peace of Europe at present which, under the Protocol as it was drafted, would be refered to arbitration.

"A BOOBY-TRAP FOR BRITAIN."

It was all very well to say that Great Britain would have a right of choice as to how she would carry out the decision of the Court of Arbitration. But Britain stood by her word in these matters, and if she signed the Protocol she would accept the decision of the Court of Arbitration. That made it all the more necessary to examine very closely what the Protocol meant. We were bound, if we signed the Protocol, to use our strength for the purpose of making war. Was that what we wanted? This was just a variant on the policy which French Government after Government had pressed upon us. It was a booby-trap for Britain, baited with arbitration. (Cheers.) The real menace to European peace was the fact that out of 27 millions of people in Poland nine millions were there by force of arms; most of them there in spite of the protests of the League and of the Supreme Council. Did anyone imagine that that position would be accepted by Russia and Germany once they were restored to power? Therefore, whatever happened in regard to arbitration, he hoped that it would not be based on these explosive treaties in the East of Europe and the acceptance of these annexations: that would be fatal.

He was very delighted that Mr. Chamberlain took a friendly view of the proposals for a five-Power pact put forward by Germany. Those proposals were not inimical to a general pact of arbitration; in fact, arrangements between groups of nations for settling their frontiers would be very helpful towards making the League of Nations a more effective instrument. He hoped that the Government would take the lead in framing a more general treaty of arbitration. To be effective such a treaty must have two characteristics. In the first place, all questions likely to provoke war in Europe must be included, otherwise it would be only a snare. Secondly, it was vital that the tribunal to which these questions were referred should command confidence. There was no doubt that the decision in regard to Upper Silesia had broken confidence in the League of Nations in countries like Germany and Russia. Britain and France agreed no to interfere in the decision; Britain kept her word in the letter and the spirit, and France kept her word in the letter. It was also necessary that in any pect of arbitration all the parties concerned should be represented, and it was vital that the United States of America should be included. If another war took place, God help the children of men; it woul consume European civilization. (Cheers.)

ЗА СНІДАННЄМ
(Вимок з повісти).

Снідальний покій, невеличкий, білий, з білими занавісками при вікнах і з іконою в куті, був біля великої їдальні. Чуйкевич застав у ньому тільки Мотрину тітку, Марію Хведорівну.

Як звичайно в чорному вбранню, мов черниця.

Біля неї на столі, молитвослов, а на ньому чотки.

Поцілував її в руку, а вона його в чоло.

Просив вибачіння, що спізнився, — прикази своїм людям давав.

„Перше діло, а тоді й тіло," — відповіла. „Теперішні люди, не все так роблять, вигідні, та не знаю, яка з того для України вигода. Мабуть що ніяка. Пристращаються наші до маєтків і до всяких збитків, а то не добре, бо ми козацький народ."

Чуйкевич слухав. Не годиться старій жінці перебивати, а тим паче перечити. Старі звичайно жалуються на теперішні часи, для них у давнину всьо було краще.

„Може як не знаю, що до чого іде, але так мені чомусь здається, що нас бють не Москалі й не ляхи, тільки наші гріхи. Богато за нами тих гріхів, о богато! І про Бога забуваємо і про людей не дбаємо, все лиш собі, а другому ні."

Вибалакавшися припрошувала їсти. Їду приносив не лакей, тільки дівчина в гарному народньому вбранню. І чого там не було: і зимне, і тепле, і пиріжки, і пампушки, і всякі придибашки.

„Наші під вечір підтягнуть. Богато розказуватимуть, та слухати мало. Все ті самі жалі та нарікання то на гетьмана, то на Москалів. А не вжеж наші не знають, що чорт з Москалем пиво варив, най солоду відріkся,"

Так і вони зварять колись з тим Москалем пиво, всьому світу на диво. Не даром же і приповідають люди: хоч убий Москаля, то він зуби вискаля. А наші панове того ніби не бачать і не знають та все чогось у тій Москві шукають, чого не згубили."

Марія Хведорівна, видно діло, до свого шваґра Василя Кочубея такою чаркою припивала, мабуть з його політикою не годилася. Чуйкевичеві відомі були стосунки в родині Кочубеїв і тому ті слова не були новиною. Він ніби то вважно слухав, а все на двері поглядав, чи не появиться в них Мотря. Марія Хведорівна мабуть зрозуміла його гадки і на її устах зявилася легка усмішка, не злоблива, прихильна і що лиш тоді можна було догадуватися, яка колись гарна була Марія Хведорівна. „Мотря до неї подібна," — погадав собі Чуйкевич і перестращився тої гадки, бо знав минувшість Мотриної тітки. І вона колись славилася красою на цілу Україну і за неї рубалися козаки, а тепер, бач, сиву косу носить, доживає віку в Кочубеїв, в селівці у своєї сестри Любови Хведорівної як черниця. І мабуть не солодке її життя, бо ще ся тайні не вродив, щоб Кочубеїсі догодив, навіть рідна сестра ні. Що сестра? Вона з донькою не жиє, як Бог приказав. Обі як гострі шаблі, не поласкає одна одної.

Марія Хведорівна звівчина і розмовна, коли сестри нема, а при сестрі, вона, ніби води в рот набрала. Не дай Боже, щоб такий талан і Мотрю стрінув.

„Слухай, Іване," — почала знов Марія Хведорівна, — „я з тобою, як із сином говорю, бо знаю тебе від малої дитини, гадаю, що ти того, що вчуєш, на торг не понесеш."

„Нехай мене Бог боронить!" — відповів козак.

„Так треба тобі знати, що моя сестра у великій ласці тетримає, сама я не знаю чому. Але, між нами кажучи, ти не роби, як теперішні хлопці роблять, що на прихильність матері покладаються, а дівчину собі легковажать, бо це не по Божому. З ким маєш жити, того треба й любити."

Чуйкевич спаленів.

„Спасибі вам за раду, шановна Маріє Хведорівно," — сказав, — „у мене й гадки не було иншим шляхом до пристола йти."

„Так тоді, хай буде Богові дяка, бо знати тобі треба, що я Мотрю люблю, як свою власну доньку, котрої не маю і не хотілаб я, щоби їй сталася кривда."

„Я також," — додав козак і задумався.

„А нема для дівчини більшої кривди," — вела Марія Хведорівна дальше бесіду, нема більшої кривди, як насильне вінчання."

„Можете бути спокійні, я вашій сестріниці, неба прихилити радий," — заспокоював її Чуйкевич.

„Спасибі тобі, велике спасибі, а то я, боялася, чи не приїхав ти, щоб її, як шуліку голубку з батьківської хати підвати."

„Не вжеж я на шуліку скидаюся?"

Ні, ти на чесного козака подобаєш, на характерного, але, бачиш, від сегорічної весни в мене на серці так якось неспокійно, так тяжко на душі, все що Мотрю зломиш, а не зігнеш, і колиб мати забажала силувати її, то з того нічого до брого не вийшлоби, счинилосяб таке, що крий Боже!"

„Я Мотриного горя не бажаю і скорше сам потерплю, ніж її заставлю терпіти."

„Добрий ти хлопець," — сказала Марія Хведорівна і погладила його по голові, ніби благословила, а він поцілував її в руку на знак щирої пошани.

„Та ще я тобі одно скажу," — почала другим голосом, — „але сама не знаю, чи годиться казати."

„Кажіть, будь ласка!"

„Ти там, біля булави трешся, не одно таке до твого уха долетить, чого ми тут може навіть і не догадуємося. Чи не чував ти про які наміри гетьманські, про якусь ніби то зраду...?"

Чуйкевичеві, ніби хтось до рани невважливою рукою доторкнувся. Не будь се Марія Хведорівна, котру він здавна високо цінив за її розум і людяне серце, він спалахнув би й перервав розмову, а так на силу якось запанував над собою.

„Ласкава добродійко," — сказав, дивлячись їй просто в очі, — „колиб я знав, то навіть рідній мамі не писнув би слова. Як мене бачите, так до гробу хочу остатися вірним моєму гетьманові, під котрого регіментом служу."

Він встав, хотів подякувати за снідання і розпрашатися з заступницею хазяйки.

Але вона потягнула його за руку. „Сідай! Ві горячій воді купали тебе козаче. Зараз так і спалахнув, ніби кропивою ужалений. Ти мене не зрозумів. Я тебе до злого не намовляю. Крий мене Боже, не знаєш ти Мотриної тітки..."

Нахилилася до нього й пошепки говорила дальше

„Твоя вірність гетьманові радує моє серце, бо козак свому отаманові невірний, слова доброго не гідний. А таких тепер богато... Навпаки, я хотіла сказати тобі, що такі слухи якийсь злий дух ширить тепер, як не поміж народом, так поміж старшиною, навіть близькою до гетьмана. Я стара, але слух у мене, як у заяця. Богато я дечого пережила, — одна руїна. — гей! гей!"

Вона зітхнула і, подумавши хвилину, казала дальше.

„Не знаю я, що там гетьман у своїй великій голові за гадки має, може воно правда, а може й ні, та на всякий спосіб, хай би він мав себе на осторозі, щоб йому лихі люди якої пакости не натворили."

Чуйкевич заспокоївся. Значиться, Марія Хведорівна гетьманові й дальше прихильна.

„Кажу тобі це тому, бо пізнійше не зможу, як верне сестра зі своїм мужем. А сказати хотіла, бо може ти, як не сам, то через других, через Орлика, або Войнарівського передаси гетьманові, щоби він був більше обережний. Я жінка, бідна, безсильна жінка, над котрою доля гірко насміялася, але я богата тим, що пережила, пережила великі часи і бачила великих людий. Наш гетьман мабуть теж ве з найменших. Як дивлюся на нього, то нагадується мені не Тетеря і не Брюховецький, а Дорошенко і Сомко.

Це останнє ім'я вимовила так, ніби його зпід серця добула. „Кругом Івана Степьновича," — казала, — „богато мірноти, богато хабузя кругом того дуба, — малі великих не люблять. У нас може ще більше, ніж у других народів. Тому то й я кажу, хай усі, що біля пристола стоять пильно у всяк час уважають, щоби на ньому якокго святотацтва не сталося. Юдів у насбогато... Богато в нас Юдів!" — повторила і в добрих її очах блиснув недобрий огнчк.

Встала, перехрестилася чрічі перед іконою Матері Божої, що висіла в кутку, прибрана розкішно вишиваними рушниками та умаена свіжими пахучими квітками і прошептавши молитву казала: поможи Мати Божа, заступнице наша Пречиста, всім добрим людям, щоб вони вивели нас із цього дому неволі на ясні зорі та на тихі води, щоб ми стали знов вольними і чесними, як були за Хмельницького. Даруй мир і вічний упокій всім душам хоробрих лицарів наших, що за волю лягли."

„Амінь!" — сказав чуйкевич і в кімнатці зробилося тихо і святочно, як у церкві.

Крізь вікна всміхалася сонце.

„Підем в город, перейтися!" — сказала Марія Хведорівна, беручи зі стола свій молитвенник і з коралівточені чотки.

Богдан Лепкий.

КОЛИ НЕДУГА ПРОДОВЖАЄТЬСЯ

— та допроваджує мущин і женщин до розпуки,
— коли звичайні методи не вкорочують терпінь,
— коли гроші видано на дармо,
— коли доктори і медицини не помагають,
— і коли тратите надію на поворот до здоровля,

ЗАЙДИ ДО "SABO" ЗАКЛАДУ З ПОВНИМ ДОВІРЯМ, а вернеш до здоровля. Прийдіть, узнайте, і другим скажіть.

ЧЕСНІСТЬ І ПОМІЧ ХОРОМУ, ЦЕ НАША РЕКЛЯМА.

"SABO"
HEALTH EXTENTION SERVICE
327 E. 9th STREET, NEW YORK, N. Y.

Отворено денно від 9-тої до 9-тої вечер; в неділю від 10—1.
Під зарядом Др. АНДР. БОРАКА і Др. КОРНИЛА САВІЦЬКОГО.

УВАГА: Позамісцеві і інтересуючіся з наміром приїзду, вволят повідомити листовно наперед.

ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

Арендар в клопоті, комедія з сільського життя в 4-ох актах (8 осіб)	25 ц.
Борці за мрії, драматичні ескізи сельськоог життя на 4. дії (12 осіб)	30 ц.
Кара совісти, народна драма в 5. діях (20 осіб)	35 ц.
Серед граду куль, або **Неустрашима героїна,** трагедія в 4-ох діях, в 5-ох відслонах зі співами (12 осіб)	40 ц.
Султанша, сценічна картина в одній дії (7 осіб)	10 ц.
Степовий гість, драма в 5-ох діях (21 осіб)	40 ц.
Піймав облизня або **Перекопустили,** жарт на одну дію (10 осіб)	20 ц.

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Капустянський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ—ОДЕСУ В 1919 РОЦІ (короткий воєнно-історичний огляд). Части І., ІІ. і ІІІ. з 28 кольоровими схемами-мапами і документами в додатку. Ціна	[illegible]
М. Возняк — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Ціна	[illegible]

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юра Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦІВ (картини з Керт і Трухів). Ціна	15 ц.
Василь Софронів — БО ВІЙНА ВІЙНОЮ. (Збірка нарисів). Ціна	10 ц.
Евген Згоровський — СЕРЕД КУЛЬ І ГРАНАТ. (Нариси). Ціна	10 ц.
Софія Тобілевич (Карпенко-Кара) — РІДНІ ГОСТІ. (Спогади з побуту [illegible] України). Ціна	10 ц.

Замовлення разом зі належитістю (моні-ордер або марками) слати до:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЮ самотної старшої женщини з добрим характером до опіки двох дітий. Кандидаткам подорож звертаю. Голоситися до: 89-91
GEO. MYCHUDA,
1603 Newport Ave., Northampton, Pa.

ПОШУКУЮ у важній справі свого краяна Стаха Мельник, родом з Заланів, пов. Рогатин, має перебувати в Пітсбургу, Па. Хто би про него знав, або він сам, прошу зголоситися до: **MIKE WASKIW, Fruit Farm, Sodus, N. Y.** 90-2

ПОТРЕБА української самітної женщини, або дівчини до домашної роботи в української Родини. Платня після угоди. Голоситися до: **GROCERY STORE, 243 Ave. B, New York City.** 89-91

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Напишіть по каталоґ до:
UKRAINIAN BAZAAR,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ПЕРШІ РОЛЬКИ З УКРАЇНСЬКИМИ ПІСНЯМИ НА ПЯНО.

1.	**Ще не вмерла Україна** (Укр. Національний Гимн)	1.00
2.	**За Тебе Україно (Далека Ти а близька нам).** Гимн америк. Українців зі словами	1.00
3.	**Верховино,** найбільш улюблена пісня в Галичині і Буковині зі словами	1.00
4.	**Віють вітри,** з Наталки Полтавки зі співами	1.00
5.	**Возьми я бандуру,** зі словами і можна танцювати як валець	1.00
6.	**В гаю зеленім,** любовна пісня зі словами	1.00
7.	**Скажи мені правду,** любовна пісня зі словами	1.00
8.	**Ой не ходи Грицю,** найбільш популярна пісня зі словами	1.00
9.	**Коломийка і думка,** танець без слів	75
10.	**Українська Шумка,** Присовського, без слів	75

Замовлення слати: 89-92
SICHOWY BAZAR,
34 East 7th St., New York, N. Y.

МУФОВАННЄ
Перевожу меблі і всякі інші річи в місті і на дальшу віддаль.
LEON ZACHKO
350 ST. PAUL'S AVENUE,
JERSEY CITY, N. J.
Tel.: Bergen 4511.

ІРІ МАШИНІСТ ЗДОРОВ ЗНОВУ ПО ДОВГІЙ ХОРОБІ.

Ось Вам щасливий чоловік, котрий каже, тай де життя там і надія. Людвик Нероска жив тут за 17 літ, захорував яких чотири літ тому. До того часу він ніколи не хорував одного дня. Тепер він справді хорий. Хоть помалу але постепенно стратив половину з 200 фунтів ваги і помалу зачав виглядати як смерть. Ходив від одного шпиталю до другого, від доктора до доктора, тратив гроші та не помагало. Богато разів жичив собі, щоб те все раз покінчилося. Піддався операції на галстоне, міхур та инші хороби, однак нічого з сего не вийшло. Одного дня сусідка відвідуючи його сказала як вона викурувала свого сина від солітера і се дало нашому машиністови ідею. Можливо, що се була причина і його нещастя. Вдався сейчас до свого доктора і попросив о добру медицину на солітера, однак не дістав. Тоді він післав по неї. І чи повірилиби Ви, що його нещастем був також сей монстер солітер, на котрого так богато людий терпить. Днесь він є здоров знова і назад в роботі веселий та посвистує собі цілими днями.

Богато мущин, женщин і дітий нераз лічиться безуспішно на инші хороби, коли їх праджива слабість є сей монстер солітер. Правдиві познаки його суть відладки частями, похожі знаки, втрата апетиту, обложений язик, горячка, біль хребта і ніг, завороти, біль голови, [illegible] жолудка, темні плями під очима. Жолудок [illegible] і [illegible]. Жовта шкіра, утрата ваги, недобрий віддих. Нема охоти до життя, праці, нема апетиту, все зімний. [illegible] як причина хробака, який нераз доростає 50 фітів. Солітер повзучий до гортанки, може вдусити свою жертву. Позбудьтеся його заким незапізно. Замовте лікарство Laxtan днесь, яке вишлемо Вам за оплаченням $[illegible] чекою [illegible] Med. Co., 848 Lazal Bldg., Box 863, Pittsburgh, Pa. Laxtan є нешкідливий, не продається по аптиках. — Подайте ся. — Заасекурувати пакунок додайте 25 цнт. B-1